

AMKIT-konsortion johtoryhmän sekä erikoiskirjastojen, yleisten kirjastojen ja yliopistokirjastojen neuvostojen työvaliokuntien yhteiskokous

Aika: Torstai 16.6.2005 klo 10–12

Paikka: Tampereen yliopiston päärakennus, kokoushuone 3 (B-siipi), Kalevantie 4, Tampere

Läsnä:

Ammattikorkeakoulujen kirjastot: Iris Tahvanainen (vpj.), Tuomo Häkkinä (siht.), Nina Hyvönen, Sinikka Luokkanen, Katri Vänttinen, Päivi Ylätaalo

Erikoiskirjastot: Elisa Paavilainen (pj.), Anna-Liisa Kristiansson-Seppälä (siht.)

Yleiset kirjastot: Maija Berndtson (pj.), Hannu Taskinen (siht.), Birgitta Auren, Kaisu Kärnä,

Yliopistokirjastot: Ari Muhonen (pj.), Maria Forsman (siht.), Ulla Nygren, Jarmo Saarti, Mirja Iivonen, Kai Ekholm, Kaisa Sinikara

Asiantuntijat: Kristiina Hormia-Poutanen (HYK), Pentti Vattulainen (Varastokirjasto)

1

Kokouksen järjestäytyminen

Kokouksen avasi tämänkertaisen koollekutsujan Yliopistokirjastojen neuvoston puheenjohtaja Ari Muhonen, joka toimi myös kokouksen puheenjohtajana. Sihteerinä toimi neuvoston sihteeri Maria Forsman. Kokouksen aluksi käytiin esittelykierros ja todettiin läsnäolijat.

2

Kansalliskirjaston toimialan laajennus ja strategiat

Keskusteltiin toimialan laajennuksen vaatimista kirjastosektorien omista ja yhteisistä strategioista. Keskustelu jäsenettiin eri teemojen kautta.

1. Mitä toivomme kansalliskirjastolta?

Keskustelussa nousi esiin se, että on nähtävä toisaalta eri kirjastosektorien yhteiset alueet ja toisaalta omat alueet. Tavoitteena on, että kansalliskirjasto ja kirjastoverkko toimivat yhteistyössä. Kai Ekholm totesi, että kansalliskirjaston ideana on ”Kansallista keskitettyä”. Keskustelussa tuotiin esiin kysymys, mitä ”uudella rahalla” pitäisi tehdä eli mitä hankkeita pitäisi olla. Kristiina Hormia-Poutanen muistutti, että OPM:n kanssa on jo sovittu viidestä osa-alueesta, joita kehitetään tässä vaiheessa. Keskustelussa nousivat esiin mm. kysymys asiakkuudesta, tietokartan laajentamisesta erikoiskirjastoihin ja yhteistyöstä käytävän keskustelun näkyvyys ja tarpeellisuus. Kai Ekholm totesi lopuksi, että tietohuollosta maassa vastaa koko kirjastoverkko

2. Kirjastosektorien strategiat

Kunkin kirjastosektorin puheenjohtaja kertoi omasta strategiastaan ja uuden strategian tekemisen aikataulusta.

- Yliopistokirjastojen neuvoston strategiaa on juuri päivitetty ja uusi tehdään vuonna 2006. Painopisteitä ovat vaikuttavuus, asiantuntemus ja rahoitus.
- AMKIT-konsortion strategia kattaa vuodet 2004-2007, ja myös se vaatii päivittämistä. Alueellinen vaikuttavuus on keskeinen asia.
- Erikoiskirjastojen neuvoston strategia on tehty vuonna 2004. Tärkeitä asioita ovat yhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus.
- Yleisten kirjastojen neuvoston toimintasuunnitelma kattaa vuodet 2005-2006. Keskeisiä kysymyksiä ovat aineistojen saatavuus, resurssit ja vaikuttavuus.

Alueellinen ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus nousivat esiin kaikkien sektoreiden puheenvuoroissa. Mirja Iivonen pohti yliopistokirjaston roolia, kun toisaalta tulee tehdä kansallista yhteistyötä, toisaalta vaikuttaa omassa yliopistossa. Keskusteltiin yleisesti ja esimerkkien kautta sektoreiden omista ja yhteisistä asioista.

Todettiin, että kansalliskirjastolla on lakisääteiset tehtävät. Uusia avauksia seuraavaan Kansalliskirjastostrategiaan (2007-2009) on nyt vaikea saada. Esille tuli mahdollisen seminaarin järjestäminen ensi syksynä, jossa uusia, tulevana vuosina toteutettavia asioita voisi yhdessä pohtia. Toisaalta todettiin, että sektoreiden sisällä voitaisiin pohtia, mitä asioita tulisi priorisoida. Myös tietohuollon strategian uusiminen tuli keskustelussa esiin. Kai Ekholm totesi, että nyt on tärkeää saada kuntoon keskitetyt palvelu ja rahoitus.

3. Sektorien yhteistyö

Asiakkaat ja tasa-arvoisuus ovat keskeisiä kysymyksiä kaikilla sektoreilla. Jarmo Saarti totesi, että periaatteessa kirjastojen olisi tarjottava kaikki mahdollinen informaatio asiakkaille, mutta kuka maksaa? Priorisointi ja työnjako kirjastojen välillä ovat tärkeitä mm. aineiston hankinnassa.

Kristiina Hormia-Poutanen esitteli viisi kohtaa, joista on sovittu OPM:n kanssa käydyissä tulosneuvotteluissa, ja uudet kolme, joihin liittyy työssä tai muuten tuotettavaa lisäarvoa. Viisi kohtaa ovat

- tietokannat
- hankinta (FinELib)
- digitaalisen kirjaston ohjelmistotuotanto (triangeli)
- standardointi
- tilastot.

Kolme uutta ovat

- tietokantojen kansalaiskäyttö
- yhteisluettelo
- palvelinympäristö (triangeli).

Kai Ekholm totesi, että tarvitaan iso keskitetty rahoitus. Keskusteltiin tarkemmin eri kohdista, ja todettiin, että kaikki sektorit eivät ole kaikessa mukana. Tällä hetkellä esim.

kansalliskirjasto ei kokoa tilastoja yleisiltä kirjastoilta, mutta tilanne voi muuttua, jos sitä pidetään tarpeellisena.

Sektoreiden välinen yhteistyö koetaan tärkeänä. Arjen asioita voidaan tuoda yhteiseen keskusteluun. Todettiin että OPM:ssä on perustettu kirjastoasioita käsittelevä ryhmä, mitä pidettiin erittäin hyvänä asiana. Kirjastoverkon neuvostojen tapaaminen on myös hyvä foorumi, mutta se ei riitä. Tarvitaan ehkä uusia sektorit ylittäviä sähköpostilistoja, joilla voidaan käydä keskusteluja yhteisistä asioista. Konkreettisenä ehdotuksena tuli kirjastonjohtajien valtakunnallinen sähköpostilista; nythän on jo sektorikohtaiset listat. Päätettiin miettiä erilaisia vaihtoehtoja.

3

Varastokirjaston uusi strategia (kirjastonjohtaja Pentti Vattulainen)

Varastokirjaston johtaja Pentti Vattulainen kertoi Varastokirjaston toiminnan arvioinnista (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:14) ja tekeillä olevasta strategiasta, jota arviointiraportissa esitettiin. Hän korosti, että Varastokirjasto on ollut toimiva konsepti jo lähes 20 vuoden ajan. Se on ollut kirjastoille strateginen kumppani, johon on voitu luottaa.

Varastokirjaston strategiaa on tehty tämän vuoden aikana, ja se nivotaan vuosien 2007-2010 toiminta- ja taloussuunnitelmaan. Sen tulisi valmistua 1.10.2005 mennessä. Missio on sanottu laissa, visio on "Kaikki on entistä parempaa". Olennaista on toimintaympäristön muutokset eli mitä kirjastoalalla tapahtuu. Millaista kirjastoaineistoa kirjastot joutuvat tulevaisuudessa tarjoamaan? Tässä yhteydessä Vattulainen otti esimerkkeinä Googlen ja aineistojen digitoinnin. Asiakkuuden käsite on myös muuttumassa itsenäiskäytön myötä.

Keskusteltiin Varastokirjaston strategiasta ja sen tarjoamista yhteistyönäkymistä. Ari Muhonen sanoi, että Varastokirjasto on tienhaarassa ja sen strategiaa toivotaan mahdollisimman pian kirjastojen käyttöön. Kai Ekholm totesi, että on kaksi asiaa: palvelut ja politiikka. Maija Berndtson mainitsi, että yleisten kirjastojen puolella on pääasiassa fyysisessä muodossa olevia aineistoja, ja yleisissä kirjastoissa joudutaan tekemään poistoja lähivuosina, jolloin Varastokirjasto tulee entistä tärkeämmiksi. Mirja Livonen totesi, että konsepti on hyvä; Varastokirjasto on yliopistokirjaston etävarasto, kun tarvitaan enemmän tilaa oppimiskeskukselle ja kun kirjaston omia varastoja pitäisi saada pienemmiksi. Elisa Paavilainen kertoi, että Varastokirjaston käyttäjistä 20-30% on erikoiskirjastoja, ja peruskonsepti saisi säilyä entisellään. Iris Tahvanainen totesi, että Varastokirjasto on tärkeä myös ammattikorkeakoulujen kirjastoille, koska niiden kokoelmat ovat usein nuoria. Tärkeänä nähtiin myös kysymys pitkäaikaissäilytyksestä, mistä Kai Ekholmin mukaan on jo neuvoteltu OPM:n kanssa. Siinä asiassa toivotaan kaikkien ministeriöiden mukaantuloa.

Pentti Vattulainen totesi lopuksi, että Varastokirjaston konsepti on hyvä, perustoimintoja ei aiota muuttaa. Open Access ja Institutional Repository saattavat aiheuttaa jotain uusia ratkaisuja.

4

Kirjastoverkon yhteistyön kehittäminen

Ari Muhonen totesi lopuksi yhteenvedona, että kansalliskirjaston toimialalajennus merkitsee kirjastoille yhteistyön tekemistä. Toimintatavat ovat vielä hakusessa. On tärkeää parantaa kirjastosektorien yhteistyötä eri foorumeilla. Kirjastoverkon yhtenäisyys ja näkyvyys on tärkeää. Keskustelua on edelleen käytävä.

5

Muut asiat

Seuraava kokous päätettiin pitää Kouvolassa kirjastonjohtajien kokouksen yhteydessä 13.-14.10.2005. AMKIT-ryhmä lupautui ottamaan vastuun kokouksen järjestämisestä.

6

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Maria Forsman
sihteeri